

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

24 mai 2000

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van 22 juli 1985
betreffende de wettelijke aansprakelijkheid
op het gebied van de kernenergie**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR HET BEDRIJFSLEVEN,
HET WETENSCHAPSBELEID, HET ONDERWIJS,
DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE
EN CULTURELE INSTELLINGEN,
DE MIDDENSTAND EN DE LANDBOUW
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Muriel GERKENS**

INHOUDSOPGAVE

I. Inleiding	3
II. Bespreking	4
III. Stemmingen	7

Voorgaand document :

Doc 50 **0560/ (1999-2000)** :

001 : Wetsontwerp.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

24 mai 2000

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du 22 juillet 1985
sur la responsabilité civile dans
le domaine de l'énergie nucléaire**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE L'ÉCONOMIE,
DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE, DE L'ÉDUCATION,
DES INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES
NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES
ET DE L'AGRICULTURE
PAR
MME **Muriel GERKENS**

SOMMAIRE

I. Exposé	3
II. Discussion	4
III. Votes	7

Document précédent :

Doc 50 **0560/ (1999-2000)** :

001 : Projet de loi.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**
Voorzitter / Président : Jos Ansoms

A. — Vaste leden / Membres titulaires

VLD	Pierre Lano, Arnold Van Aperen, Ludo Van Campenhout.
CVP	Jos Ansoms, Simonne Creyf, Trees Pieters.
Agalev-Ecolo	Muriel Gerkens, Leen Laenens.
PS	Jacques Chabot, Bruno Van Grootenbrulle.
PRL FDF MCC	Anne Barzin, Philippe Collard.
Vlaams Blok	Roger Bouteca, Jaak Van den Broeck.
SP	Henk Verlinde.
PSC	Richard Fournaux.
VU&ID	Frieda Brepoels.

B. — Plaatsvervangers / Membres suppléants

Guy Hove, Georges Lenssen, Hugo Philtjens, Kathleen van der Hoof.
Stefaan De Clerck, Greta D'Hondt, Dirk Pieters, Paul Tant.
Martine Dardenne, Michèle Gilkinet, Simonne Leen.
Elio Di Ripo, Claude Eerdeken, Guy Larcier.
Robert Denis, Eric van Weddingen, Michel Wauthier.
Gerolf Annemans, Koen Bultinck, Hagen Goyvaerts.
Magda De Meyer, Daan Schalk.
Raymond Langendries, Luc Paque.
Danny Pieters, Karel Van Hoorebeke.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	Abréviations dans la numérotation des publications :
DOC 50 0000/000: Parlementair document van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer	DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA : Questions et Réponses écrites
HA : Handelingen (Integraal Verslag)	HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
BV : Beknopt Verslag	CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN : Plenum	PLEN : Séance plénière
COM : Commissievergadering	COM : Réunion de commission

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : alg.zaken@deKamer.be	Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : aff.generales@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 16 mei 2000.

**I. — INLEIDENDE UITEENZETTING
VAN DE STAATSSECRETARIS VOOR ENERGIE
EN DUURZAME ONTWIKKELING**

De wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie heeft de aansprakelijkheid van exploitanten van kerninstallaties geregeld, overeenkomstig de internationale verdragen waarvan België verdragsluitende partij is, namelijk het Verdrag van Parijs en het Aanvullend Verdrag van Brussel.

Hierbij werd de aansprakelijkheid van exploitanten van kerninstallaties voor schade door een kernongeval beperkt tot 4 miljard Belgische frank. Tegenover die beperking staat voor de eventuele slachtoffers het voordeel dat de aansprakelijkheid van de exploitant van objectieve aard is, waarbij het slachtoffer niet zal moeten aantonen dat de exploitant een fout heeft gemaakt. Bovendien kan de schade uitsluitend op de exploitant worden verhaald, waardoor een stroom van schadeclaims wordt voorkomen. Zodoende kan de capaciteit op de verzekeringsmarkt zo optimaal mogelijk worden benut.

Er wordt voorgesteld dat bedrag op te trekken tot 12 miljard Belgische frank. Een aanzienlijke verhoging van het verzekerbare bedrag is nodig als men de beperking ervan wil blijven rechtvaardigen door de objectieve en exclusieve aansprakelijkheid van de exploitant.

De aanbeveling van het directiecomité van het Agentschap voor Kernenergie van de OESO roept de Staten die het Verdrag van Parijs hebben ondertekend ertoe op het aansprakelijkheidsbedrag van de exploitant vast te stellen op minstens 150 miljoen bijzondere trekkingsrechten, dat wil zeggen 7,8 miljard Belgische frank. Gelet op die aanbeveling lag het voor de hand dat werd gekozen voor een bedrag van ten minste 8 miljard Belgische frank.

In het ter bespreking voorliggende wetsontwerp wordt het maximumbedrag van de aansprakelijkheid van de exploitant voor schade verhoogd tot 12 miljard Belgische frank voor elk kernongeval en wordt ervan uitgegaan dat het verzekerbare bedrag voortaan een nucleaire site dekt (12 miljard Belgische frank per site), zelfs als er op die plaats verschillende kerninstallaties zijn.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de sa réunion du 16 mai 2000.

**I. — EXPOSE INTRODUCTIF DU SECRETAIRE
D'ETAT A L'ENERGIE ET AU DEVELOPPEMENT
DURABLE**

La loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire fixe la responsabilité des exploitants d'installations civiles nucléaires dans le cadre de la Convention de Paris et de la Convention complémentaire de Bruxelles auxquelles la Belgique est Partie.

L'exploitant d'une installation nucléaire voit sa responsabilité civile du chef d'accidents nucléaires limitée à 4 milliards de BEF, cette limitation étant compensée dans le chef des victimes éventuelles par le fait qu'il s'agit d'une responsabilité objective, ne nécessitant pas que la victime établisse une faute dans le chef de l'exploitant, et par le fait qu'il s'agit d'une responsabilité canalisée sur le seul exploitant, évitant ainsi une cascade de recours et permettant de mobiliser de façon optimale les capacités d'assurance disponibles sur le marché.

Il est proposé de porter ce montant à 12 milliards de BEF. Un relèvement substantiel du montant assurable s'impose si l'on veut continuer à pouvoir justifier sa limitation par le caractère objectif de la responsabilité de l'exploitant et sa canalisation exclusive.

La recommandation du Comité de Direction de l'Agence pour l'Energie Nucléaire de l'OCDE invite les Etats Parties à la Convention de Paris à fixer un montant de la responsabilité civile nucléaire qui ne soit pas inférieur à 150 millions de droits de tirage spéciaux, soit 7,8 milliards de BEF. Au regard de cette recommandation, le choix d'un montant d'au moins 8 milliards s'imposait.

Le projet de loi à l'examen porte le montant maximal de la responsabilité de l'exploitant pour les dommages à 12 milliards pour chaque accident nucléaire et considère désormais que le montant assurable couvre un site nucléaire (12 milliards par site) même si plusieurs installations nucléaires y sont implantées.

De waarschijnlijkheid dat twee op dezelfde plaats gelegen centrales op hetzelfde tijdstip schade verwekken, is zo gering dat het wetsontwerp er geen rekening mee houdt.

Voorts kan de Koning het maximaal verzekerbare bedrag wijzigen om te voldoen aan de internationale verplichtingen van België en aan de aanbevelingen die door de bevoegde instellingen aan ons land worden gedaan overeenkomstig het Verdrag van Parijs.

Die bepaling wordt verklaard doordat thans in het kader van dat Verdrag onderhandelingen aan de gang zijn om het maximumbedrag van de aansprakelijkheid van de exploitant op te trekken.

Door de goedkeuring van het onderhavige wetsontwerp zou België op de tweede plaats komen te staan inzake dektingsgraad van de schade door een kernongeval.

II. — BESPREKING

De heer Hagen Goyvaerts (Vlaams Blok) merkt op dat België met dit wetsontwerp zal behoren tot de West-Europese landen die in geval van een kernongeval de beste dekking bieden.

De spreker stipt aan dat de meeste Oost-Europese landen geen partij zijn bij het Verdrag van Parijs.

Wereldwijd is 4 % van de kernenergieproducerende installaties gedekt door een ongevalverzekering en vallen maar 120 van de 380 centrales onder het Verdrag van Parijs.

Het door het wetsontwerp uitgetrokken maximumbedrag inzake aansprakelijkheid lijkt klein ten opzichte van de schade die in 1986 bij het ongeval met de centrale te Tsjernobyl is veroorzaakt. Die wordt geraamd op ongeveer 530 miljard Belgische frank.

Te vrezen valt dat dit bedrag onvoldoende zal zijn om de milieuschade te vergoeden.

De spreker merkt op dat de firma Belgonucleaire niet is opgenomen in het koninklijk besluit met de lijst van erkende exploitanten. Om welke redenen?

Momenteel bedraagt het maximum inzake aansprakelijkheid voor CBMT te Dessel en IRE te Fleurus 1 miljard Belgische frank. Zal dat bedrag na de goedkeuring van het besproken wetsontwerp tot 12 miljard worden opgetrokken? Zo niet, zal de Staat dan bijpassen ingeval van schade boven het miljard?

En meer algemeen, zal de Staat in geval van een kernramp met meer dan 12 miljard schade financieel bijspringen voor het resterende bedrag?

La probabilité que deux centrales sises sur le même site soient au même moment à l'origine de dommages est tellement infime que le projet de loi ne la prend pas en considération.

D'autre part, le Roi peut modifier le montant maximal assurable afin de répondre aux obligations internationales de la Belgique et aux recommandations qui lui sont adressées par les organes compétents en vertu de la Convention de Paris.

Cette disposition s'explique par le fait que des négociations sont en cours dans le cadre de cette Convention aux fins d'augmenter le montant maximal de la responsabilité de l'exploitant.

L'adoption du projet de loi à l'examen placerait la Belgique en deuxième position en ce qui concerne l'ampleur de la couverture des dommages d'origine nucléaire.

II. — DISCUSSION

M. Hagen Goyvaerts (Vlaams Blok) relève que le projet de loi permet à la Belgique de figurer parmi les pays d'Europe occidentale offrant la meilleure couverture en cas d'accident nucléaire.

L'intervenant observe que la plupart des pays d'Europe de l'Est ne sont pas Parties à la Convention de Paris.

A l'échelon mondial, 4% des installations produisant de l'énergie d'origine nucléaire sont couvertes par une assurance en cas d'accident et seules 120 centrales sur 380 relèvent de la Convention de Paris.

Le montant maximal de la responsabilité prévu par le projet de loi paraît faible au regard des dommages causés par l'accident survenu à la centrale de Tchernobyl en 1986. Ceux-ci sont évalués à environ 530 milliards de BEF.

L'on peut craindre que ce montant soit insuffisant pour couvrir les dommages causés à l'environnement.

L'intervenant fait remarquer que la firme Belgonucleaire ne figure pas dans l'arrêté royal contenant la liste des exploitants agréés. Quelles en sont les raisons?

Actuellement, le montant maximal de la responsabilité du CBMT de Dessel et de l'IRE de Fleurus s'élève à 1 milliard de BEF. Ce montant sera-t-il porté à 12 milliards suite à l'adoption du projet de loi à l'examen? Dans la négative, l'Etat interviendra-t-il en cas de préjudice supérieur à 1 milliard?

D'une manière générale, en cas d'accident nucléaire générateur d'un préjudice supérieur à 12 milliards, l'Etat apportera-t-il sa contribution financière pour le surplus?

Mevrouw Simonne Creyf (CVP) verwijst naar de kernrampen in Tsjernobyl in 1986 en in Japan in 1999, waarbij respectievelijk voor meer dan 500 miljard en 400 miljard Belgische frank schade werd veroorzaakt. Met die rampen voor ogen moet men toegeven dat de door de OESO in 1990 en in dit wetsontwerp vastgestelde maximumbedragen inzake aansprakelijkheid van de exploitant niet berusten op objectieve gegevens. Hoe verantwoordt de staatssecretaris het maximum bedrag inzake aansprakelijkheid?

Het wetsontwerp geeft de Koning de mogelijkheid het maximumbedrag inzake aansprakelijkheid voor installaties met een laag risico of voor transporten te beperken. De spreekster vindt dat dergelijke beslissingen het parlement toekomen.

Mevrouw Frieda Brepoels (VU&ID) vraagt de staatssecretaris meer uitleg over de methode waarop het door het wetsontwerp bepaalde maximumbedrag inzake aansprakelijkheid wordt geëvalueerd.

De spreekster is er geen voorstander van de Koning de mogelijkheid te geven af te wijken van het basisbedrag en een lager bedrag vast te stellen.

Wat zijn de precieze voorwaarden waaraan die afwijking moet beantwoorden? Wordt ze bepaald per installatie individueel en op welk ogenblik zal dit gebeuren?

De heer Ludo Van Campenhout (VLD) vraagt of de financiële draagkracht van de producenten behoort tot de criteria die in aanmerking komen om het maximumbedrag inzake aansprakelijkheid vast te stellen.

De staatssecretaris geeft aan dat onder de huidige regeling iedere exploitant verplicht is om zich te verzekeren voor 4 miljard Belgische frank, zijnde het bedrag waarvoor hij krachtens de Belgische wet maximaal aansprakelijk kan worden gesteld. Deze verplichting geldt ook voor de NV BelgoNucleaire, krachtens een koninklijk besluit van 18 augustus 1986. Het Verdrag van Parijs biedt geen bijkomende voorzieningen indien het schadebedrag groter zou zijn dan het verzekerd bedrag. Volgens het Verdrag moet in dat geval het beschikbare bedrag op een eerlijke wijze onder de slachtoffers worden verdeeld.

Een groot aantal landen die partij zijn van het Verdrag van Parijs, hebben echter ook het Aanvullend Verdrag van Brussel ondertekend, waaronder België. Dit verdrag voorziet wel een aanvullende dekking. Bij een ongeval in een kerninstallatie op het grondgebied van een land dat beide verdragen heeft ondertekend, zal het bedrag dat ter beschikking is via de verzekering worden aangevuld met twee bijkomende schijven: een eerste schijf ten laste van de nationale overheid en een tweede ten laste van de verdragsluitende partijen. In de Belgische situatie bedraagt de nationale schijf 5,1 mil-

Mme Simonne Creyf (CVP) se réfère aux accidents nucléaires de Tchernobyl en 1986 et du Japon en 1999 ayant respectivement causé un préjudice supérieur à 500 milliards de BEF et à 400 milliards de BEF. Eu égard à ces catastrophes, l'on doit admettre que les montants maxima de la responsabilité de l'exploitant retenus par l'OCDE en 1990 et par le projet de loi à l'examen ne se fondent pas sur des données objectives. Comment le secrétaire d'Etat justifie-t-il le plafond fixé en matière de responsabilité?

Le projet de loi permet au Roi de réduire le montant maximal de la responsabilité pour des installations jugées à faible risque ou pour des transports. L'intervenante estime qu'il incombe au parlement de prendre de telles décisions.

Mme Frieda Brepoels (VU&ID) demande au secrétaire d'Etat d'explicitier davantage la méthode d'évaluation du montant maximal de la responsabilité retenu par le projet de loi.

L'intervenante n'est pas favorable à la dérogation permettant au Roi de fixer un montant inférieur au montant de base.

Quelles sont les conditions précises auxquelles cette dérogation doit répondre? Portera-t-elle sur des installations déterminées et quand sera-t-elle établie?

M. Ludo Van Campenhout (VLD) demande si la capacité financière des producteurs constitue l'un des critères pris en considération pour fixer le montant maximal de leur responsabilité.

Le secrétaire d'Etat souligne que, dans le régime actuel, chaque exploitant est tenu de souscrire une assurance à concurrence de quatre milliards de francs, soit le montant maximum pour lequel sa responsabilité peut être engagée en vertu de la législation belge. Conformément à un arrêté royal du 18 août 1986, cette obligation incombe également à la SA BelgoNucléaire. La Convention de Paris ne prévoit pas de mesures particulières au cas où le montant du dommage excéderait le montant assuré. La Convention prévoit que, dans ce cas, le montant disponible doit être réparti équitablement entre les victimes.

Un grand nombre d'États parties à la Convention de Paris, dont la Belgique, ont toutefois également signé la Convention complémentaire de Bruxelles, qui prévoit par contre une couverture complémentaire. En cas d'accident dans une installation nucléaire sur le territoire d'un pays qui a signé les deux conventions, le montant disponible par le biais de l'assurance sera complété par deux tranches supplémentaires: une première à charge de l'autorité nationale et une deuxième à charge des parties contractantes. En ce qui concerne la Belgique, la tranche nationale est de 5,1 milliards de francs et la

jard en de internationale schijf 6,5 miljard Belgische frank.

Bij een kernongeval zou dus grosso modo 15,6 miljard frank ter beschikking zijn voor vergoeding van schade aan derden.

Wordt het wetsontwerp aangenomen, dan zal in totaal 18,5 miljard frank ter beschikking staan, namelijk 12 miljard via de verzekering van de exploitant en 6,5 miljard via internationale solidariteit. De nationale schijf is volledig opgeslorpt door de dekking van de verzekering. De bijdrage van de Staat blijft beperkt tot een aandeel in de opbouw van de internationale schijf.

Het is niet aan te raden dat de Staat bijspringt voor de vergoeding van schade ten gevolge van een privé-activiteit.

De omvang van de dekkingen is een uiterst ingewikkelde aangelegenheid.

De kans dat zich een kernongeval voordoet mag dan al zeer klein zijn, toch zou, mocht zo iets toch ooit gebeuren, de schade voor de volksgezondheid, het milieu en de economie niet te overzien zijn.

Het maximumbedrag van de aansprakelijkheid van de exploitant, zoals het wetsontwerp daarin voorziet, steunt op de OESO-aanbeveling en op de overweging dat de in België verbruikte elektriciteit voor 60 % afkomstig is van kerncentrales.

De staatssecretaris is zich bewust van het gevaar van de Oost-Europese kerncentrales en daarom heeft de regering 50 miljoen Belgische frank vrijgemaakt om die te verbeteren.

Over de hele wereld telt men momenteel zowat 400 kerncentrales die 15% van alle elektriciteit voortbrengen, maar in 2020 zal dat aandeel nog slechts 10% bedragen.

Het wetsontwerp neemt de aan de Koning verleende mogelijkheid over om bij wijze van afwijking een bedrag vast te stellen dat kleiner is dan het basisbedrag. Op dat punt brengt het evenwel niet de minste wijziging aan in de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie.

Die afwijking steunt op het feit dat sommige installaties zeer weinig potentieel gevaar opleveren, denken wij maar aan het IRE in Fleurus.

tranche internationale, de 6,5 milliards de francs.

En cas d'accident nucléaire, on disposerait donc d'un montant de quelque 15,6 milliards de francs pour réparer les dommages causés à des tiers.

En cas d'adoption du projet de loi à l'examen, on disposerait d'un montant total de 18,5 milliards de francs, à savoir 12 milliards via l'assurance de l'exploitant et 6,5 milliards par le biais de la solidarité internationale. La tranche nationale est entièrement absorbée par la couverture de la l'assurance. La contribution de l'État reste limitée à sa participation à la tranche internationale.

Il ne convient pas que l'État intervienne pour couvrir des dommages causés par une activité privée.

La question de l'ampleur des couvertures est extrêmement complexe.

Si les probabilités de survenance d'un accident nucléaire sont très faibles, en revanche l'importance des dommages causés par un tel accident peut s'avérer considérable eu égard aux aspects de santé publique, environnementaux et économiques.

Le montant maximal de la responsabilité de l'exploitant prévu par le projet de loi se fonde sur la recommandation de l'OCDE et sur la considération que 60% de l'électricité consommée en Belgique est produite par les centrales nucléaires.

Le secrétaire d'Etat est conscient du danger que représentent les centrales nucléaires situées en Europe de l'Est. C'est la raison pour laquelle le gouvernement a débloqué un montant de 50 millions de BEF afin d'améliorer la sécurité de ces centrales.

Actuellement, l'on recense environ 400 centrales nucléaires produisant 15% de l'électricité mondiale. Cette production ne sera plus que de 8 à 10% en 2020.

Le projet de loi reprend la faculté conférée au Roi de fixer par dérogation un montant inférieur au montant de base. Sur ce point, il ne modifie en rien la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.

Cette dérogation se fonde sur le faible risque que présentent certaines installations. L'IRE de Fleurus en est un exemple.

III. — STEMMINGEN

Artikel 1

Artikel 1 wordt aangenomen met 7 stemmen en 3 onthoudingen.

*
* *

Art. 2 tot 4

De artikelen 2 tot 4 worden aangenomen met 6 stemmen en 5 onthoudingen.

*
* *

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 6 stemmen en 5 onthoudingen.

De rapporteur,

De voorzitter,

Muriel GERKENS

Jos ANSOMS

Bepaling die uitvoeringsmaatregelen vergt (toepassing Reglement - artikel 18, 4, a, tweede lid,).

Verordeningen en besluiten te nemen met toepassing van artikel 108 van de Grondwet : artikel 3 (artikel 7, tweede lid, 1°, 2° en 3° van de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie).

III. — VOTES

Article premier

L'article premier est adopté par 7 voix et 4 abstentions.

*
* *

Articles 2 à 4

Les articles 2 à 4 sont adoptés par 6 voix et 5 abstentions.

*
* *

L'ensemble du projet de loi est adopté par 6 voix et 5 abstentions.

La rapporteuse,

Le président,

Muriel GERKENS

Jos ANSOMS

Disposition nécessitant des mesures d'exécution (application de l'article 18, 4, a, alinéa 2, du Règlement).

Règlements et arrêtés à prendre en application de l'article 108 de la Constitution : article 3 (article 7, alinéa 2, 1°, 2° et 3° de la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire).